

De waarde van een man

Het ingooien van je eigen glazen geeft een gevoel dat iets wegheeft van verrukking. Dat vond in elk geval de vrouw met het vlammend rode haar toen ze met vastberaden pas heuvelopwaarts haar ondergang tegemoet liep. Met onschuld had het niets te maken. Ze was zich bewust van haar roekeloosheid en verwonderde zich erover dat een kortstondige scherpe sensatie kon opwekken tegen de doffe, verstikkende nasleep van langdurige ongenade. Het ergste was dat de schande en het verlies van aanzien ook haar kinderen zou treffen in dit dorp waar iedereen elkaar kende. Hierna zouden zelfs de tieners achter de kassa van de winkel niets dan minachting voor haar hebben, ze zouden met hun gelakte nagels op de toonbank trommelen terwijl zij een cheque uitschreef, ze zouden naar de havermost en diepvrieserwten van het ontwrichte gezin kijken en een blik wisselen met de inpakhulp: *dat is dat mens*. Wat zouden ze trots zijn op hun eigen brave bestaan. Tot aan de dag waarop alle soorten van hoop waren uitverkocht, inclusief de waardeloze B-merken, en het hart nog maar één opdracht kende: vluchten. Net als bij een opgejaagd dier of een renpaard voelde winnen of verliezen in dit stadium precies hetzelfde, het veroorzaakte in beide gevallen een bonzend hart en kortademigheid. Ze rookte te veel, dat kon ook worden bijgeschreven op de lijst van haar zondes. Maar ze had de stap gezet, ze kon niet meer terug. Er waren mensen zat die deze uitweg kozen, die de rampzalige gevolgen op de koop toe namen en ze een andere naam gaven. Nu was het haar beurt. Het gespannen gevoel in haar borst kon ze gelukzaligheid noemen in plaats van de kortademigheid die haar zou overvallen als ze op dit moment thuis met de zware wasmand

zou sjouwen en zich zou gedragen als de verstandige moeder van twee kinderen.

De kinderen waren bij haar schoonmoeder. Ze had die kleintjes daar vanochtend met een nauwelijks geldige reden gebracht en daar moest ze nu vooral niet te lang bij stilstaan. Hun gezichtjes doemden op als twee madeliefhartjes: ze houdt van me, ze houdt niet van me. Al die hoop, met zo'n onzekere basis. Het gezin zou total loss raken. Daar kwam het wel op neer; als een auto die om een telefoonpaal gevouwen zit en alleen nog goed is voor de schroothoop. Geen man die de moeite waard is zal overspel vergeven als puntje bij paaltje komt. Maar toch werd ze deze berg op gelokt door de hand die met zijn streling haar hele leven overhoop zou halen. Misschien smachtte ze wel naar die ondergang met een verlangen dat groter was dan haar gezonde verstand.

Boven aan de wei leunde ze tegen de afrastering om even op adem te komen en voelde het gaas in haar rug een beetje meegeven. Maar een vangnet was het niet. Ze maakte haar tas open, telde haar sigaretten en kwam tot de conclusie dat ze op rantsoen moest. Ze had vandaag geen vooruitziende blik gehad. Die suède jas was niet goed, te warm, en stel dat het ging regenen? Ze keek bezorgd naar de novemberlucht; hetzelfde grauwe plafond als de vorige week, de afgelopen maand, de hele zomer. Degene die over het weer ging, had het blauw uit de lucht gehaald en er deze vuilwitte gipsplaat tegenaan gespijkerd. De poel in de wei leek nog meer licht te reflecteren dan de lucht zelf te bieden had. De schapen dromden dicht om dat schijnsel heen, alsof ook zij niet meer op de zon hoopten en genoeg namen met deze tweede keus. Kleine plassen water twinkelden het hele eind naar beneden tot aan de weg naar Feathertown en voorbij het dorp in de richting van Cleary; een lang spoor van kuilen die het waterige licht weerkaatsten.

De schapen in het veld beneden, het land van de familie Turnbow, het witte houten huis waarin ze na haar trouwen meer dan tien jaar lang zonder uitzondering elke nacht had doorgebracht: dat was het wel zo ongeveer. De breedbeeldversie van haar leven

sinds haar zeventiende. Afgezien van een paar uitstapjes naar het ziekenhuis, in verband met de bevallingen. Vandaag was blijkbaar de dag waarop ze het beeld uit wandelde. En zich onderscheidde van de onfortuinlijke schapen die daar in de modder stonden, omringd door de diepe stiletogaten van hun pootafdrukken, en lijdzaam hun armzalige lot ondergingen. Ze hadden de hele benauwde zomer lang hun zware wollen vacht gedragen en nu het bijna winter werd, zouden ze worden geschoren. Het leven was niets anders dan een beproeving waar ze niet op voorbereid waren. Hun weiland zag er drassig uit. In het naastgelegen veld stonden de fruitbomen die hun burens een jaar eerder zo zorgvuldig hadden geplant te verkommeren in de regen. Hiervandaan zag alles er onwrikbaar en vreemd uit, zelfs haar huis, waarschijnlijk door de ongewone hoek van waaruit ze het zag. Ze keek alleen door die ramen naar buiten, nooit naar binnen, waar ze in het gezelschap verkeerde van personen die plastic vrachtwagens over de vloer lieten rijden. En ze ging al helemaal nooit hiernaartoe om de toestand van het huis te inspecteren. De staat waarin het dak verkeerde zag er niet erg bemoedigend uit.

Haar auto stond op de enige plek in de wijde omtrek die geen geroddel kon veroorzaken, namelijk haar eigen oprit. De mensen kenden die stationwagen en beschouwden hem nog steeds als de auto van haar moeder. Dat was het enige wat ze na haar dood had weten te redden: een onbetrouwbare kar waarmee ze boodschappen kon doen met de kinderen. De prijs die ze daarvoor moest betalen was het verontrustende gevoel dat haar moeder nog steeds meereed, dat ze met haar tengere gestalte tussen de kinderzitjes op de achterbank zat en zich zo nu en dan voor hen langs boog om door het geopende raampje de as van haar sigaret te tikken.

Maar vandaag dacht ze daar niet aan. Toen ze de kinderen vanochtend bij Hester had afgeleverd, was ze plankgas teruggereden naar huis, achthonderd meter verderop, zo bibberig en broodronken als een vlieger. Ze was alleen even naar binnen gegaan om haar tanden te poetsen, haar bril af te zetten en eyeliner op te doen; meer was niet nodig, waarna ze er via haar eigen achterdeur van-

door was gegaan om haar reputatie te grabbel te gooien. Een stroomstoot van verlangen joeg door haar lichaam als een wekker die bij het ochtendgloren afgaat en alle dingen die niet meer gestopt kunnen worden in beweging zet.

Nu baande ze zich voorzichtig een weg door de omgewoelde modder langs de afrastering, tilde de ketting op waarmee het ijzeren hek vastzat en glipte erdoorheen. Achter de afrastering begon de gebruikelijke wildernis van vernonia en doornstruiken. Een oud karrenspoor, dat sinds lange tijd niet meer werd gebruikt, liep er dwars doorheen, overwoekerd door een wirwar van wilde frambozenstruiken die hoge bogen vormden over het pad. Ze was hier lang niet geweest, de laatste keer was alweer twee zomers geleden, toen ze hier bessen waren gaan plukken met Cub en een paar vrienden van hem, wat beslist niet haar idee was geweest. Ze was toen hoogzwanger van Cordelia en had een tonronde buik; ze was nog bang geweest dat ze ter plekke in de braamstruiken zou moeten bevallen. Daardoor wist ze nog welke zomer het was geweest. Preston was toen dus vier. Ze wist nog dat hij zich aan haar hand had vastgeklampt toen die rouwdouwers van vrienden van Cub hun de stuipen op het lijf joegen met hun verhalen over slangen. Die frambozentakken hadden een rare kleur voor een plant, viel haar nu op, al had ze de ballen verstand van de natuur. Maar felroze? Precies de kleur van lippenstift die meisjes van dertien mooi vinden. Die fase had ze waarschijnlijk zelf overgeslagen, zij was meteen overgegaan op Romantisch Rouge en Brutaal Bloedrood.

De jonge boompjes maakten plaats voor een dicht bos. De bomen hielden de laatste bladeren van de zomer in hun vuisten geklemd, wat haar deed denken aan de vrouw van Lot uit de Bijbel, die nog één keer achteromkijkt naar haar huis. Het arme mens, om voor zo'n kleine ongehoorzaamheid in een zoutpilaar te worden veranderd. Zij keek niet achterom, maar liep het bos in over het uitgesleten karrenspoor dat de familie van haar man altijd 'het pad omhoog' noemde. Het pad omhoog, dat in haar geval eerder omhoog leidde, naar haar ondergang. De ironie daarvan was haar ontgaan toen ze met hem had afgesproken. Dit pad dat de berg op liep

was waarschijnlijk lang geleden vrijgemaakt voor de houtkap. Sindsdien was het bos weer aangegroeid. Cub en zijn vader reden soms met de terreinwagen over dit pad naar het schuurtje op de top als ze op kalkoenjacht gingen. Vroeger tenminste, lang geleden, toen de mannen Turnbow senior en Turnbow junior samen zo'n dertig kilo minder wogen dan tegenwoordig; toen ze hun voeten nog voor iets anders gebruikten dan als omlijsting van de tv. In die tijd was dit pad waarschijnlijk ook al slecht onderhouden, want ze wist nog dat ze meestal de kettingzaag meenamen voor de jonge zaailingen die in de weg stonden.

Cub en zij gingen hier in die tijd zelf ook wel eens heen, zogenaamd om te picknicken. Maar sinds de geboorte van Cordie en Preston hadden ze dat niet meer gedaan. Het was een belachelijk idee geweest om die schuilhut voor te stellen als ontmoetingsplek. *Op vrijersvoeten*, dacht ze, woorden uit een verhaal. En: *Vlag op een modderschuit*, woorden van haar schoonmoeder. Maar waar hadden ze dan moeten afspreken? In haar eigen slaapkamer, die vol lag met binnenstebuiten gekeerde werkhemden en een eenbenige Barbie die je lag aan te staren terwijl je in de stemming probeerde te komen? Welterusten. Het Wayside langs de hoofdweg was op zich al treurig genoeg, en dan rekende ze het loon der zonde nog niet eens mee. Mike Bush zou haar van achter de balie begroeten: *Goeiedag, mevrouw Turnbow, alles goed thuis met de kids?*

Het pad werd versperd door de bovenste helft van een omgevalen boom die zo enorm was dat ze erdoorheen moest klauteren, tussen de zijtakken door waar nog klamme bladeren aan kleefden. Zou hij hier wel doorheen komen, of zou hij bij deze muur van bladeren omkeren? Haar hart begon te bonzen bij de gedachte dat ze dit buitenkansje zou mislopen. Toen ze erdoorheen was, overwoog ze even om daar op hem te wachten. Maar hij kende de weg. Hij had een paar jaar geleden vanuit die schuilhut zelf op kalkoenen gejaagd, zei hij. Met zijn eigen vrienden, geen mensen die Cub en zij kenden. Veel jonger, waarschijnlijk, die vrienden.

Ze klopte het vochtige zand van haar handen en keek naar het kadaver van dit gevallen monster. De boom was nog helemaal in-

tact, niet geknakt of afgeknapt door de wind. Zonde. Hij had daar misschien wel eeuwen gestaan, maar had nu zomaar de grond losgelaten, de dikke vuist van wortels was uit de grond getrokken en rustte naakt boven een gapende wond in de aarde van de berghelling. Net als zij leek die boom zomaar te zijn ontworteld. Door al die regen van de laatste tijd gebeurde dat overal in het land, ze had er in de krant over gelezen: reusachtige bomen kieperden 's nachts zomaar om en verwoestten het dak van een woonhuis of verpletterden de auto op de oprit. De grond nam water op tot hij zo zacht was als een spons, waardoor de bomen hun grip verloren. In de buurt van Great Lick was een hele berghelling met volwassen bomen door een aardverschuiving veranderd in een chaos van versplinterde stammen, keien en scheuren. Iedereen was daar erg van geschrokken, zelfs mannen zoals haar schoonvader, die bij het horen van slecht nieuws altijd opmerkten dat het niks voorstelde en beweerden dat ze zoiets al zo vaak hadden meegemaakt. Maar dit hadden ze nog nooit beleefd en dat gaven ze ook eerlijk toe. Ze dachten zeker dat God persoonlijk de hand had in dit soort vreemde verschijnselen en dat Hij ze op een leugen zou kunnen betrappen.

Het pad draaide scherp omhoog naar de bergkam en werd nog smaller. Het was nu nog zo'n anderhalve kilometer, schatte ze. Ze probeerde flink door te stappen en stelde zich voor dat ze er met haar lange rode haar dat op haar rug danste heel atletisch uitzag, maar in werkelijkheid werd ze gek van de pijn in haar voeten en haar longen. Nieuwe laarzen: nóg iets voor op de lijst van dingen die ze verpestte. Het waren roodbruine laarzen van echt kalfsleer, met glimmende punten en schachten die met de hand waren bewerkt; ze waren zo mooi dat ze bijna had moeten huilen toen ze ze had gevonden bij Second Time Around, de tweedehandswinkel waar ze wat fatsoenlijke kleren zocht die Preston aan zou kunnen naar de kleuterschool. De laarzen waren zes dollar, zo goed als nieuw, met nog bijna maagdelijke zolen. Er bestonden dus mensen die zoiets konden doen: een klein stukje op peperdure nieuwe laarzen lopen en ze dan zomaar weer afdanken. De laarzen pasten

haar niet precies, maar ze stonden prachtig, dus kocht ze ze: het was voor het eerst in een jaar dat ze iets voor zichzelf aanschafte, toiletartikelen niet meegerekend. Of sigaretten, die telde ze al helemaal niet mee. Ze hield de laarzen verborgen voor Cub, zomaar, alleen maar om ze bijzonder te houden. Iets van haarzelf. Alles werd haar dagelijks uit handen gegrist: haar borstel, de afstandsbediening, het zachte middelste stuk van een boterham, het laatste flesje cola dat ze de hele middag had bewaard. Ze had een keer gedroomd dat de vogels het haar van haar hoofd trokken om er rode nesten van te bouwen.

Niet dat het Cub zou opvallen als ze die laarzen aanhad, en niet dat ze er eerder een gelegenheid voor had gehad. Waarom had ze ze dan uitgerekend deze ochtend aangetrokken om er in de natste herfst sinds mensenheugenis mee door de modder te gaan sjouwen? Zwarte bladeren plakten als donkere schubben tot halverwege haar kuiten op het bewerkte leer. Omdat deze dag zich al eindelijk vaak in haar hoofd had afgespeeld, als een film die permanent werd herhaald, daarom. In de geestdodende omgeving die naar urine en geprakte banaan rook, was dagdromen het enige wat ze overvloedig kon. En wat niets kostte. Als ze eens rustig ging zitten voor een serieuze fantasie, was het vooral zoenen dat ze voor zich zag, maar vervolgens kwamen er ook andere details in haar naar boven, over de omgeving, over haar kleren. Misschien was dat wel het verschil tussen mannen- en vrouwenfantasieën, dacht ze. Wel of geen kleren. De kalfsleren laarzen hoorden erbij, net als het suède jasje dat ze geleend had van Dovey, haar beste vriendin, en de rode chenille sjaal om haar hals, dingen die hij haar langzaam zou uittrekken. Ook de kou had ze zich precies zo voorgesteld. Als haar fantasie met haar op de loop ging, vergat ze de ongemakken niet. Haar blozende wangen, zijn warme handen waarmee hij haar rode haar naar achteren streek, dat hoorde er allemaal bij. Ze had die laarzen vanochtend aangetrokken alsof ze daar schriftelijke instructies voor had gekregen.

Inmiddels zat ze tot over haar oren in haar fantasie, hoewel ze tot nu toe nog geen doodzonde had begaan. Ze waren niet langer

dan een paar tellen per keer alleen geweest, achter een stal of een golfplaten schuurtje, terwijl haar auto om de hoek geparkeerd stond en haar kinderen in hun autostoeltjes op volle kracht zaten te ruziën. Zolang ik ze hoor, leven ze nog; bepaald geen gedachte die romantische gevoelens opwekte. Toch kreeg ze kippenvel bij het vooruitzicht hem weer te zien. Zijn ogen, zo bruin als het glas van een bierflesje, en zijn lachende gezicht met die kuiltjes in zijn wangen. Zoals hij haar gezicht met beide handen vastpakte, godallemachtig. Zoals hij in haar ogen keek, haar haar tussen duim en wijsvinger wreef alsof hij geld telde. Zulke verrukkingen brachten haar ertoe om op de grond van de inloopkast met hem te zitten bellen en dom met hem te zitten praten, avond na avond, terwijl haar man en kinderen zoet lagen te slapen. Dan zat ze in het donker te fluisteren terwijl de werkhemden van haar man aan hun hangertjes over haar hoofd streelden, bijna net zoals Cub over haar hoofd streekte als ze met de kinderen op de grond zat terwijl hij de hele bank in beslag nam en tv keek. Zonder iets te merken van de storm die in haar woedde. Cub bewoog in slow motion. Vanbinnen was hij een en al zachtaardigheid, als een gewatteerde jas. Zo zat hij nu eenmaal in elkaar, en dat was iets wat je als vrouw zonder klachten moest verdragen. Maar daardoor leek hij zo dom als een koe. Gek werd ze ervan, van alles. Zoals hij zich door zijn moeder liet commanderen, die zei dat hij zijn bord moest leegeten of zijn hemd in zijn broek moest stoppen alsof hij een kind was, een kind van honderd kilo. En dan die gênante naam. Hij kon Burley Junior genoemd worden als hij wilde, maar in plaats daarvan liet hij zich door zijn ouders en door iedereen Cubby noemen, alsof hij nog een kleine jongen was, het berenjong van zijn vader, die Burley Turnbow heette maar Bear werd genoemd. Een berenjong moet groot worden, maar Cub was al achtentwintig, stond nog steeds met een lang gezicht en afhangelende schouders bij de ingang van het ouderlijk berenhol; schudde met een kinderlijke beweging zijn te lange lok blond haar uit zijn gezicht. En nu liet hij zich ook al door zijn hardvochtige vrouw te schande maken, of misschien merkte hij dat niet eens. Waarom hield hij nog steeds zoveel van haar?

Ze schrok zelf van haar bedrog. Het was alsof ze een krankzinnige, onstuitbare en iets aantrekkelijker versie van zichzelf op tv zag, en daar dingen deed die je in het dagelijkse leven zonder film-script nooit zou kunnen. Cordelia vroeg in bed leggen voor haar middagslaapje als Preston op school was zodat ze intieme gesprekken kon voeren met een man die niet haar echtgenoot was. Het verlangen om hem te bellen was heviger dan het verlangen naar een sigaret, het was alsof het in haar beide oren krioelde. Ze was meer dan eens langs zijn huis gereden, met als smoes voor haar kinderen op de achterbank dat ze iets was vergeten en nog even naar de winkel moest. Ze gingen ijs of lollies kopen, zei ze om ze stil te houden, maar zelfs een kind van vijf zag dat ze een andere weg namen. Preston uitte zijn vermoedens vanaf zijn stoelverhoger, terwijl hij van daaraf weinig meer kon zien dan de voorbischietende bomen en telefoonpalen.

De telefoonman, zoals ze de man noemde die haar obsedeerde – zijn echte naam was te gewoontjes, je ging je leven toch niet vergoien voor een Jimmy – was nog maar nauwelijks een man. Tweeëntwintig, had hij gezegd, maar dat geloofde ze niet. Hij woonde met zijn moeder in een stacaravan en hield zich in het weekend bezig met dingen die jongens van die leeftijd leuk vinden: bier en kettingzagen, bier en schietwedstrijden. Het was onvergeeflijk dat ze als een blok viel voor iemand die misschien nog niet eens oud genoeg was om dat bier zelf te mogen kopen. Ze wilde niets liever dan verlost worden van die idiote hunkering. Ze was wel eens eerder verliefd geweest, maar dit voelde levensbedreigend, vooral als ze naast Cub in bed lag. Ze had haar toevlucht genomen tot valium; een van de drie of vier pillen die nog in het tien jaar oude potje zaten dat ze had gekregen nadat ze haar eerste baby had verloren. Maar die pil werkte niet, was waarschijnlijk over de datum, zoals alles in huis. Een week geleden had ze zich expres in een vinger geprikt toen ze een gat in Cordies pyjama aan het stoppen was en had ze naar het bloed gekeken dat uit haar huid opwelde als een donkerrood oog dat haar aanstaarde. Dat wondje deed nog steeds pijn. Zelfkastijding. Maar niets kon haar ervan

weerhouden om aan hem te denken, hem te bellen, plannen te maken, ergens langs te rijden waar hij had gezegd aan het werk te zullen zijn alleen om hem in zijn leren tuig in een telefoonpaal te zien klimmen. Hij was door een vreemde wending van het lot op haar pad gekomen: op een windstille dag was de boom voor hun huis omgevallen en op de telefoondraad terechtgekomen. Cub en zij hadden geen vaste telefoon, dus het was hun probleem niet, maar een kapotte draad moest wel worden gerepareerd. ‘Gelukkig staat de paal nog overeind,’ had hij met een ondeugende grijns gezegd, en daarop volgde de ene flauwe grap na de andere, als een stortbui bij mooi weer die de gewassen op het veld platslaat en alle mooie plannen in het honderd stuurt. Dat kun je de regen en de modder niet kwalijk nemen, dat is gewoon de natuur. De ramp zit hem in de onuitgekomen verwachtingen.

En nu zette ze alles op het spel, liep met opgeheven hoofd de berg op, en ging ongewapend het duel tegemoet, hoe dat ook mocht eindigen. In elk geval met verdriet, met een gezin zonder vader. En zonder geld. Hoe ze rond zou moeten komen als Cub haar zou verlaten, was haar een raadsel. Ze had geen werk meer gehad en was zelfs nauwelijks nog gewend aan het voeren van een gesprek sinds de Feathertown Diner was gesloten, lang geleden, toen ze zwanger was van Preston. Niemand zou haar nog als serveerster aannemen. Ze zouden de kant van Cub kiezen en het halve dorp zou zeggen dat ze het wel hadden zien aankomen, alleen maar omdat ze smullen van elk type ondergang. *Ze was op school al zo’n wilde, zo gaat dat met die mooie meisjes, vroeg rijp, vroeg rot.* Ze zouden hetzelfde vinden als haar schoonmoeder, die ze een keer tegen Cub had horen zeggen dat ze een lastig portret was. Alsof ze voor een portretschilder een onmogelijke opdracht vormde omdat ze verkeerd in elkaar stak, of omdat er iets ontbrak. Maar welk deel dan?

Daar zou iedereen wel een mening over hebben. Wat in elk geval ontbrak was een vooruitziende blik. Een huisvrouw zonder opleiding die haar gezonde verstand verloor en achter een knappe jongen aan liep die niet voor haar kinderen kon zorgen. Een vrouw die

deed alsof er geen volgende dag zou komen. En toch. Zoals hij naar haar keek, leek het alsof hij gouden appels voor haar wilde halen. Of de Mississippi. Als hij zijn vingers als een armband om haar polsen sloot, of om haar enkels, en zich erover verwonderde dat die zo dun waren, had ze het gevoel dat ze een duur juweel was in plaats van een onverantwoordelijke volwassen vrouw. Niemand had ooit eerder naar haar geluisterd zoals hij. Of zo naar haar gekeken, zo eerbiedig haar haar aangeraakt en een naam voor de kleur proberen te bedenken: ergens tussen een stopbord en een zonsondergang in, had hij gezegd. Een kruising tussen tomaten en lieveheersbeestjes. Snoes, noemde hij haar.

Niemand had ooit eerder een naam voor haar bedacht. Een andere dan de naam die haar moeder in een wazige toestand na de narcose had genoemd in de veronderstelling dat hij uit de Bijbel kwam. Dellarobia. Later had ze zich herinnerd dat dat niet klopte: hij kwam niet uit de Bijbel, ze had hem gehoord tijdens een knutselmiddag van de Vrouwenclub. Op een dag had ze een plaatje gezien in een damesblad en naar haar dochter geroepen dat ze moest komen kijken. Dellarobia was toen een jaar of zes, maar ze kon zich de dellarobiakrans nog steeds voor de geest halen: een mengeling van dennenappels en eikels die waren vastgelijmd op een krans van piepschuim. 'Dus toch iets moois,' zei haar moeder beseft, maar het was alsof deze afgang een voorbode was van toekomstige gebeurtenissen. Haar levenswandel was nou niet bepaald volgens de voorschriften van de Messias geweest. Behalve dan dat ze jong getrouwd was. Dat was zoals de Here het wilde als een meisje toekomstdromen had maar nog geen concrete plannen, vooral als ze in verwachting raakte. Van een kind dat nooit echt zou bestaan, dat ze nooit te zien kreeg, een monster. De verpleegster had gezegd dat de baby vreemd, fijn haar over het hele lichaam had dat net zo rood was als dat van Dellarobia. Preston en Cordelia, die daarna kwamen, waren allebei blond, uit Turnbowhout gesneden, maar die eerste met dat rode vachtje was een wilde geweest, net als zij; die had twee verblufte pubers in de val gelokt en was er toen ze eenmaal getrouwd waren lachend vandoor gegaan

en had hen met de brokken laten zitten. Waarna ze vijf jaar lang hadden geprobeerd om nog een kind te krijgen, alleen maar om het gat op te vullen dat niemand van plan was geweest te graven.

Ze zag vanuit haar ooghoeken iets bewegen en haar blik schoot omhoog. Hoe kon je aandacht door zoiets kleins worden getrokken? Het was bijna niets, een oranje vlekje dat trillend boven een van de bomen hing. Het bewoog over haar heen, naar links, waar de berghelling naast het pad steil naar beneden liep. Ze trok een gezicht en dacht aan roodharige spoken. Het was niets voor haar om dingen te zien die er niet waren. Ze richtte haar blik weer op het pad en keek met opzet niet meer omhoog. Het was bijna een verloren strijd om tegen deze berg op te komen en ze liep te puffen als een schaap. Bij een uitnodigende populier naast het pad bleef ze even staan. Ze leunde tegen de stam, die tussen haar schouderbladen paste, en stak de sigaret op waar ze al een halfuur hevige trek in had; ze beschermde het vlammetje met haar handen en inhaleerde de rook. Ze telde tot tien, kon het toen niet laten en keek omhoog. Zonder haar bril was het lastig om dat ding in de smiezen te krijgen, maar daar was het weer, er zweefde iets boven het glooiende bos naar beneden: een oranje vlinder op een regenachtige dag. De onbeschaamde misplaatstheid deed haar denken aan van die maffe combinaties in kinderboeken: Wat hoort er niet bij? Een appel, een banaan, een taxi. Een aardige boer, een moeder van twee kinderen, een sexy telefoonman. Ze keek naar het felgekleurde vlekje dat nu boven de bomen in de diepte fladderde, rookte haar sigaret op en trapte de peuk met de hak van haar laars zorgvuldig uit. Toen ze doorliep, en haar sjaal om haar hals wikkelde, hield ze haar ogen strak op de grond gericht. Als die jongen het maar waard was. Dat vroeg ze zich opeens af. Zo supersexy was hij nou ook weer niet. Misschien dat ze eindelijk haar verstand terugkreeg.

Het laatste stuk van het pad was het steilst, voor zover ze zich tenminste nog kon herinneren van de uitstapjes uit haar middelbareschooltijd. Die enkelzwickende klim vergat je niet zo gauw. Rotsachtig, steil en pikkedonker. Ze kwam nu in een gedeelte van

het bos dat het kerstbomenland werd genoemd; het stond vol sparren die ooit waren aangeplant met een doel waar nooit iets van was terechtgekomen. De lucht was hier opeens kouder. Het sparrenbos had een eigen, spookachtig klimaat, alsof die torenhoge naaldbomen nog steeds een wrok koesterden omdat ze waren vergeten. Wat ontzettend achterlijk van haar om die schuilhut voor te stellen als ontmoetingsplaats. Er viel daar even weinig romantiek te halen als thuis op een gemiddelde dag als ze met de kinderen rondsjuwde en poppen van de grond viste. Ze had het zichzelf veel gemakkelijker kunnen maken door haar leven te gronde te richten in een motelkamer, zoals ieder weldenkend mens zou doen, maar nee. Haar benen waren moe en haar kont deed pijn. Ze had blaren op beide voeten. De laarzen die ze vanochtend nog zo prachtig had gevonden, leken nu belachelijk; die gladde hakjes waren geschikt om op rond te paraderen in een strakke spijkerbroek, niet om een fiks eind op te lopen. Ze keek goed uit waar ze liep, want een gebroken enkel kon ze al helemáál niet gebruiken. Het pad was slecht, lag vol losse stenen en liep hier en daar steil omhoog. Ze moest zich aan de takken en bomen vasthouden om haar evenwicht te bewaren.

Ze voelde opluchting toen ze op een horizontaal stuk kwam met een dikke laag bruine naalden. Totdat ze een eindje verderop iets donkers zag opdoemen aan de tak van een boom. Een horzelnest, was haar eerste gedachte, of een bijenvolk dat op zoek was naar een nieuwe nestplaats. Dat had ze al eens vaker gezien. Maar ze hoorde geen gezoem. Ze kwam langzaam dichterbij en was van plan er snel onderdoor te rennen, of ze nu kon zien wat het was of niet. Het donkere gevaarte was stekelig als een berg dode bladeren of een openstaande dennenappel, maar dan veel groter. Alsof er een gordeldier in de boom hing, ook al wist ze niet hoe groot die waren. De ronde vorm had overal schubben, maar liep onderaan uit in een punt, alsof het iets nattigs was wat kon gaan druppen. Ze had geen zin om eronderdoor te lopen. Opnieuw wenste ze dat ze haar bril niet had thuisgelaten. Het was niet erg om een beetje ijdel te zijn, maar hier in de wildernis zag ze geen moer. Ze tuurde naar

de donkere takken die zich aftekenden tegen de bleke lucht. Door dat omhoogturen werd ze een beetje duizelig.

Haar hart bonsde. Die dingen zaten overal, ze hingen als reusachtige druiventrossen aan de takken van alle bomen die ze zag. Zwammen was het woord dat in haar opkwam, en haar mondhoecken zakten naar beneden. Die bomen kregen tegenwoordig allemaal nieuwe ziektes. Daar had Cub het al over gehad. Door de natte zomers en de milde winters van de afgelopen jaren kwamen er nieuwe soorten ziektes en ongedierte die het bos kaalvraten. Ze deed haar jas verder dicht en liep snel onder het borstelige geval door, gebukt, ook al hing het ruim drie meter boven het pad. Anderhalve meter boven haar. Toch huiverde ze en streek met haar vingers door haar haar, terwijl ze het kinderachtig van zichzelf vond dat ze zo bang was voor boomschimmel. De dag leek te aarzelen of hij warmer zou worden of niet. In de diepe schaduw van de naaldbomen was het koud. Door die schimmel moest ze denken aan het schoonschrobben van het douchegordijn, een van de steeds terugkerende mijlpalen in haar leven. Ze probeerde daar niet aan te denken en zich te concentreren op haar beloning aan het einde van de klim. Ze stelde zich voor dat ze hem zou verrassen als hij bij het schuurtje op haar stond te wachten, dat ze van achteren naar hem toe zou lopen, de achterkant van zijn spijkerbroek zou zien. Hij had beloofd dat hij al vroeg zou komen, zodra hij kon, en had gesuggereerd dat hij misschien al wel naakt zou zijn als zij kwam. Met een grote zachte deken en een fles Cold Duck. *Lord love a duck*, dacht ze. Ze had jaren geteerd op restjes peutermaaltijden en pakjes sap, dus ze zou van die zoete rosé binnen de kortste keren dronken zijn. Ze huiverde opnieuw; hopelijk was het een huivering van verlangen, niet een rilling door het koude weer of door de angst voor die zwammen. Was het zó moeilijk om het verschil te voelen?

Het pad liep vanuit het donkere bos naar een open deel van de bergelling. Ze hield abrupt halt, want daar was iets mis. Of in elk geval was er iets vreemds. De bomen boven haar hoofd hingen vol met nog meer van die bruinachtige klonten, maar dat was nog niet

alles. Het uitzicht over de vallei was vreemd en onwerkelijk, iets uit een sciencefictionfilm. Vanaf dit punt kon ze de berghelling aan de overkant van de vallei helemaal overzien, van boven tot onder, en het bos daar was helemaal bedekt met die stekelige dingen. De sparren in de wazige verte zagen er anders uit dan ze ooit had gezien; hun takken waren dik en hingen zwaar naar beneden. De stammen en de dikke takken waren gespikkeld en geschubd alsof er een laag cornflakes op zat. Ze had kleine kinderen, ze had dus wel eens iets gezien dat onder de cornflakes zat. Hiervandaan had ze uitzicht op bijna het hele bos, en het zag er vanaf de vallei tot aan de bergtop anders uit, bleek, de lichtbruine kleur van dode bladeren. Dit waren groenblijvende bomen, die moesten donker zijn, maar wat ze zag waren geen takken met naalden. Alles bewoog. Die takken leken te wriemelen. Instinctief deed ze een stap naar achteren, weg van het uitkijkpunt en de angstaanjagende bomen, ook al waren ze ver bij haar vandaan, aan de overzijde van de vallei. Ze stak haar hand in haar tas om een sigaret te pakken, maar verstijfde.

Door een kleine verschuiving tussen wolken en zon veranderde het licht en de hele omgeving werd intenser van kleur, klaarde voor haar ogen op. Het bos vlamde door een eigen, interne gloed. ‘Jezus,’ zei ze, niet omdat ze Hem om bijstand vroeg – op zulke goede voet stonden ze niet – maar alleen om iets te zeggen. De zon kwam onder een andere hoek tevoorschijn, straalde zijn warmte over het land, en de berg leek van licht uit elkaar te spatten. Licht van een ongekende intensiteit rimpelde door de vallei, als een verstoord wateroppervlak. Elke tak vlamde op in een oranje gloed. ‘Godsallejzus,’ zei ze. Iets zinnigers wist ze niet te bedenken. Bomen die in vuur veranderden, een brandend bos. Ze dacht aan Mozes, en Ezechiël, woorden uit de Heilige Schrift die nog een plek in haar hoofd innamen, maar geen echt gewicht meer hadden, voor zover ze dat ooit hadden gehad. *Brandende, vurige kolen gingen heen en weer tussen de levende wezens.*

Het vuur leek nu in een sproeiregen omhoog te schieten, als vonken uit een brandend houtblok waar je met een pook op slaat.

Ze werden in trechtervormige opwaartse spiralen omhoog gezogen. Felgekleurde wervelwinden tegen een grijze lucht. Ze stond met stomme verbazing toe te kijken. Uit de top van de wervelwinden schoten de vonken hoog de lucht in en zweefden zonder duidelijk doel boven het donkere bos.

Als het een bosbrand was, zou ze wel gebulder horen, maar bij al deze consternatie bleef de berg in doodse stilte gehuld. De lucht erboven bleef koud en helder. Geen rook, geen geloei en geknetter. Ze hield haar adem even in en sloot haar ogen om beter te kunnen luisteren, maar hoorde niets. Alleen een vaag gespetter, als regendruppels op bladeren. Geen vuur, dacht ze, maar als ze keek, zeiden haar ogen dat het wel vuur was, dat het bos in de fik stond. Ze zeiden dat ze moest maken dat ze wegkwam. Omhoog of omlaag, dat wist ze niet goed. Ze keek naar het donkere, onduidelijke pad en de ontoegankelijke kloof van de vallei. Het zag er overal hetzelfde uit, elke boom had dezelfde gloed.

Ze sloeg haar handen voor haar gezicht en probeerde na te denken. Ze was kilometers ver bij haar kinderen vandaan. Cordie met haar duim in de mond, Preston met zijn neergeslagen ogen en die lange wimpers, schuld opzuigend als een spons ook al had hij niets verkeerd gedaan. Ze wist precies hoe hun leven zou verlopen als haar hier iets overkwam. Tijdens haar zondige missie. Hester zou ze voor altijd met schande overladen. Of erger nog: stel dat ze dachten dat hun moeder zomaar was weggegaan en hen in de steek had gelaten? Niemand wist dat ze haar hier moesten gaan zoeken. Haar hoofd liep vol met woorden uit nieuwsberichten: gebitsgegevens, naaste verwanten, stoffelijke resten.

En Jimmy. Ze dwong zichzelf om aan zijn naam te denken: hij was een persoon, niet alleen maar een bestemming. Jimmy, die daar misschien al was. En in een oogwenk was die zorg als een asdeeltje verdwenen en zag ze voor het eerst wat deze dag in werkelijkheid was. Voor haar het einde van alle veiligheid en gerieflijkheid. Voor hem iets heel anders, een spelletje. Niets wat zijn leven zou veranderen. We gaan er samen vandoor, had ze zichzelf voorgehouden. Maar waarheen? De stacaravan van zijn moeder? Op

de een of andere manier was die man alles voor haar geworden, maar ze had hem nooit op waarde geschat. Hij was kind noch vader, kon in telefoonpalen klimmen en weer verdwijnen. Op het moment dat hij problemen rook, zou hij via de achterzijde van de berg de benen nemen. Dat stond vast. Hij had het instinct van een jongen. Hij zou weer terug zijn op zijn werk voordat iemand had gemerkt dat hij zich ziek had gemeld. Als zij als verkoold lijk op het nieuws kwam, zou hij hun verhaal stilhouden om haar familie te sparen. Dat zou hij zichzelf tenminste voorhouden. Ongelofelijk wat ze bijna had gedaan. Ze verbleekte toen het tot haar doordrong hoe enorm en allesomvattend haar domheid was geweest, hoe slecht haar gedrag was onderbouwd en gestut. Alles had als een circustent omvergeblazen kunnen worden.

Terwijl ze naar de gloeiende bomen keek, beseftte ze dat ze er alleen voor stond. Maar haar angst werd overspoeld door fascinatie. Het was helemaal geen bosbrand. Ze voelde een stille opgetogenheid om deze ontsnapping, om dit plotselinge inzicht, om de blik die haar in deze eenzaamheid op zichzelf werd vergund. Ze kon zich niet herinneren wanneer ze ooit eerder zoveel ruimte in haar bestaan had gevoeld. Dit was niet zomaar iets onechts in de aanschakeling van goedkope gebeurtenissen in haar leven, tot en met dit rondsluipen op laarzen die iemand anders had afgedankt. Dat was nu afgelopen. Een onaardse schoonheid werd haar openbaard, een visioen van glorie om haar tot staan te brengen. Alleen voor haar rezen die oranje takken omhoog, werden die lange schaduwen een opstijgend licht. Het leek op het binnenste van vreugde, voor zover je dat kon zien. Een vallei van licht, een etherische wind. Het moest iets betekenen, dat kon niet anders.

Ze kon zichzelf bevrijden. Zichzelf en haar kinderen met hun zachte wangen en hun melkadem, die geloofden in wat ze hadden, ook al was hun hele goedheid en genade een moeder die in opperste verwarring verkeerde. Het was nog niet te laat om deze puinhoop op te ruimen. Ze moest de berg afdalen, die kinderen ophalen. De brandende bomen waren hier om haar te redden. Ze had nog nooit zoiets vreemds geloofd, maar ze was er vast van over-

tuigd. Aan bijgeloof deed ze niet, ze had al zo vaak een ongelukkig pad bewandeld dat ze net zo goed onder een ladder door kon lopen als eromheen gaan, en ze beschouwde zichzelf niet als een uitzondering. Ze was in geen geval zo bijzonder dat God speciaal voor haar tekens gaf of wonderen verrichtte. Wat haar heel even had onderscheiden was een krankzinnige, satanische obsessie. Om zoiets te bestrijden was een brandend bos nodig, het vuur moest met vuur bestreden worden.

Haar ogen zonden waarschuwingssignalen naar haar hersenen, als een autoalarm dat ergens op een verlaten parkeerterrein afgaat. Het lukte haar niet om erop te reageren, want heel even doorzag ze een formule voor het leven die uitsteeg boven angst en veiligheid. Ze vroeg zich alleen af hoelang ze naar dit spektakel kon blijven kijken voordat ze zich omdraaide. Het was een zee van vuur, veel heviger en wonderlijker dan die twee afzonderlijke elementen. Het was het onmogelijke.

Toen ze het dak van haar huis weer zag, zaten er nog steeds donkere vlekken op de beschadigde dakbedekking, en daar was haar auto, op de oprit, waar ze hem had geparkeerd. Met een hoofd vol vlammen en met slappe knieën door wat ze had gezien probeerde ze op een soort van herboren manier naar hun met kunststof platen betimmerde boerderij te kijken. Wat het ook was dat daarboven bezit van haar had genomen en haar visioen had veroorzaakt; het voelde heftig, als een vloedgolf die sterk genoeg was om dat donkere dak en de witte vierkante vlakken van haar veilige huis te doen bezwijken. Maar nee, het was er allemaal nog. Het leven dat ze nog maar net voor dood had achtergelaten, was er nog steeds. De schapen waren op hun post, stonden in groepjes van twee of drie bij elkaar. De perzikbomen van de burens stonden nog steeds in keurige rechte rijen te verrotten, als symbool van het doodgebloede geluk van het zoveelste gezin. In Gods schepping was niets veranderd, of misschien toch. Misschien droomde ze? Ze was in de helft van de tijd die ze nodig had gehad om de berg te beklimmen weer beneden, en dat was lang genoeg om aan alles van deze

dag te gaan twijfelen: wat ze van plan was geweest, wat ze had gezien, wat ze niet had gedaan. Stuk voor stuk immens. Maar als het allemaal op niets uitliep, wat dan? Een leven afgemeten in kleingeld en uitgeknipte kortingsbonnetjes en ijdele hoop die werd vermorzeld tussen de niet-geïsoleerde muren. Ze had verlies en verwoesting als alternatief gezien, maar misschien waren er andere mogelijkheden. Een zee van vuur had haar teruggevoerd.

Maar waarheen? Naar een erf vol verweerd plastic speelgoed en armetierig gras, een erf zonder fatsoenlijke laag teelaarde dankzij haar schoonvader, die het perceel voor hun huis wat al te haastig met de bulldozer had vrijgemaakt. Een verwaarloosde rozenstruik bij de veranda, een moederdagcadeau van Cub, die was vergeten dat ze verdrietig werd van rozen. De zilverkleurige Taurus op de oprit, in de haast slordig geparkeerd, met de sleuteltjes zoals altijd in het contact, want geen mens in deze buurt zou ermee willen wegrijden. Het vage metalige geluid van een ijzeren pijp die op de grond valt wanneer ze schakelde. Vervelender of vertrouwder kon bijna niet. Ze werd vervuld van verdriet, dat als water door haar heen stroomde terwijl ze de hoofdweg op reed en de radio aanzette. Kenny Chesney stond in de startblokken, zong zalvend met zijn suikerzoete sentimentele stem dat hij wilde weten hoe de eeuwigheid voelde en spoorde haar aan ervandoor te gaan. Ze zette Kenny meteen weer uit. Ze reed de oprit naar het huis van haar schoonouders in en keek naar hun oude boerderij, waarvan de twee ramen op de bovenverdieping geen gordijnen hadden en haar deden denken aan de oogkassen van een schedel. Hesters bloembedden stonden er verflenst bij door de eindeloze regen van die zomer, net als de rest van de tuin. Er waren nauwelijks tomaten geweest om te wekken. Van Hesters veelgeprezen rozenstruiken was niet veel meer over dan een doornige wildernis vol schimmelklonten. Hester was wél dol op rozen. Als Dellarobia hun weeïge geur rook en de uiteenvallende bloemblaadjes zag, was ze in één klap terug op de begrafenissen van haar ouders.

Toen ze uitstapte, zag ze voor het huis maar één kleur, van een kleine, felgroene sok op de stenen treetjes naar de voordeur; die

moest ze hebben verloren toen ze vanochtend de kinderen hier bracht. Ze raapte hem op en stopte hem in haar zak, beschaamd door de confrontatie met de vrouw die ze een paar uur geleden nog was en die aan een ziekte dreigde te bezwijken. Ze deed de deur open zonder aan te kloppen.

Benauwde geuren sloegen haar tegemoet: hond, kled, gemorste melk. Haar hart sloeg van pure opwinding op hol toen ze haar kinderen weer zag, zoals na een auto-ongeluk dat ternauwernood was voorkomen. Ze zaten dicht tegen elkaar aan op de grond in de woonkamer: een tafereel van twee dappere, verwaarloosde kinderen. Preston had zijn arm om Cordie heen geslagen, zijn kin rustte op haar pluizige hoofd en hij hield een prentenboek voor haar neus. De collies lagen uitgestrekt maar alert aan weerszijden naast hen als twee wakende sfinxen. De ogen van beide kinderen schoten omhoog toen ze binnenkwam, smachtend om te worden gered. Hun oma was nergens te bekennen. Prestons donkere, smekende wenkbrauwen waren identiek aan die van zijn vader; recht, alsof ze met een liniaal op zijn voorhoofd getekend waren. Cordelia stak haar beide armpjes naar Dellarobia op en barstte in tranen uit, waarbij haar mondhoeken zó ver naar beneden trokken dat haar ondertandjes te zien waren. Het geluid van de tv in de keuken hield abrupt op en Hester kwam de kamer in, nog steeds in haar ochtendjas en met roze piepschuim krulspelden in haar lange grijze haar. Dellarobia keek haar namens haar kinderen gekwetst aan, trok waarschijnlijk net zo'n gezicht als Cordie, maar dan zonder zoveel zichtbare tanden. Ze vroeg haar schoonmoeder bijna nooit om even op de kinderen te passen. Nog niet één keer per maand.

Hester sloeg haar armen over elkaar. 'Zoals jij bezig was dacht ik dat je niet zo snel terug zou zijn.'

'Nou, fijn dat je zo goed op ze hebt gepast, Hester.'

'Ik was maar een minuutje weg, hoor,' zei ze met nadruk, waarbij ze naar de keuken knikte.

'Tuurlijk, hindert niet.' Dellarobia wist dat elke toon in Hesters oren de verkeerde zou zijn. Ze werd al moe van deze gesprekjes voordat ze waren begonnen.

‘Ik wou alleen even wat kipfilet en groente opwarmen voor het eten.’

Eten voor wíé, dacht Dellarobia. Het klonk als iets waar meer voor nodig was dan melktandjes, om nog maar te zwijgen van het vermogen om met een mes om te gaan. Ze keken beiden naar Cordelia, die wankel ging staan, brullend en met een rood gezicht. Ze had een volle luiër, waarschijnlijk al de hele ochtend. Het leek wel of er een dikke, ronde pompoen in haar pyjamapakje zat. Geen wonder dat dat kind haar evenwicht niet kon bewaren. Dellarobia nam een hijs van haar bijna opgerookte sigaret en aarzelde of ze Cordie hier zou verschonen of dat ze ’m meteen zou smeren.

‘Je moet niet roken waar die kinderen bij zijn,’ verklaarde haar schoonmoeder met haar hese stem. En dat zei iemand die al rook in Cubs gezicht had geblazen toen hij amper geboren was.

‘Jeeminee, dat zou ik nóóit doen! Ik rook alleen als ik aan het zonnebaden ben aan de Rivièra.’

Hester keek verbijsterd op, zag Dellarobia’s blik en bekeek haar laarzen en haar chenille sjaal. ‘Moet je jezelf eens zien. Wat heb jij?’

Dellarobia vroeg zich af of ze er net zo uitzag als ze zich voelde: als een vrouw die op de vlucht was voor een brand.

‘Preston, schat, zeg oma eens gedag.’ Ze klemde de filter van haar sigaret tussen haar tanden zodat ze Cordelia op haar heup kon zetten, Prestons hand kon vastpakken en haar kinderen kon meenemen naar waar het beter was dan hier.